

Kur Eiropas naudu iegulda biedrības Spānijā

(Sākums.

Turpinājums nākampiektdien.)
Latvijā jau vairākus gadus darbojas programma LEADER, kuras projektus pirms Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta saņemšanas izvērtē vietējās rīcības grupas – LEADER programmas administrēšanai izveidotas biedrības.

Tāda ar nosaukumu *Darīsim paši!* jau ceturto gadu darbojas arī bijušajā Kuldīgas rajona teritorijā (kas nu aptver trīs novadus – Alsungas, Kuldīgas un Skrundas). Eiropas fondi nodrošina arī biedrību pieredzes apmaiņu, un tā pieci kuldīdzinieki kopā ar 10 cilvēkiem no biedrības *Liepājas rajona partnerība* novembra beigās devās uz četrus dienu mācību semināru Spānijā pie piekrastes rīcības grupas *Ria de Vigo-A Guarda*.

Brauciena mērķis bija apskatīt spāņu realizētos projektus un iepazīties ar starpvalstu sadarbības projektu pieredzi, kas Latvijai vēl tikai nākotnes jautājums. Kontaktus ar piekrastes rīcības grupas *Ria de Vigo-A Guarda* vadītāju bija nodibinājuši un braucienu organizēja Liepājas biedrības padomes locekle Līgita Laipeniece. Izrādās, ka saistībā ar zivsaimniecības jautājumiem ar viņu jau iepriekš pazīstams bijis Ēvalds Urtāns, kurš bija arī klātienē redzējies, cik spāņiem labi attīstīts darbs gan ar *LEADER*, gan zivsaimniecības sektora projektiem. Līgita ar Eleni bija iepazīsies Eiropas Zivsaimniecības sadarbības tīkla (*FARNET*) pasākumā.

Baiona sagaida ar lietu

Mūsu apmešanās vieta – viduslaiku pilsētiņa Baiona Pondevedras provincē ar apmēram 11 tūkstošiem iedzīvotāju Atlantijas okeāna krastā. Tā īsti tā atdzīvojos tūrisma sezonā, kad te dzīvojot ap 50 tūkstošiem cilvēku. Tagad tā mūs sagaidīja klusa un diezgan vienmuļa, turklāt pirmajā vakarā, kad gājām to apskatīt, lija.

Spāņi vairākas reizes uzsvēra, ka sala, ko redzam pāri līcim no Baionas, pirms diviem gadiem atzīta par otro skaistāko pludmali pasaulē. Peldēties te varot no aprīļa līdz oktobrim.

No paša rīta viesnīcas pagalmā iepazīnāties ar piekrastes rīcības grupas *Ria de Vigo-A Guarda* vadītāju Eleni Herbellu Puentes. Tūlīt arī sākās sapulce ēkā līdzās viesnīcai, kur dažas telpas pašvaldība atvēlējusi biedrībai. Ar mums tikās abu – gan lauku attīstības, gan piekrastes – rīcības grupu vadītāji un tehniskais personāls. *LEADER* pieeja te tiek realizēta kopš 2007. gada, izstrādāti attīstības plāni, noslēgti līgumi ar pašvaldībām un daudz izdarīts, lai veicinātu cilvēku iesaisti. Spāņi atzina, ka pašvaldībām neesot nemaz tik viegli pieņemt, ka nu iedzīvotāji aktīvi sākot iesaistīties sabiedrības pārvaldē.

Citi apjomi un kārtība

Klausoties prezentāciju, uzreiz bija skaidrs, ka runa ir par citiem mērogiem, apjomiem un naudas daudzumu. Tā no Eiropas Zivsaimniecības fonda līdzekļiem šai pie-

Baiona ir sena, skaista kūrortpilsēta Galīcijā Atlantijas okeāna krastā.

Kivi plantācijā.

krastes rīcības grupai no 2007. līdz 2013. gadam piešķirti četri miljoni eiro. Grupas darbība aptver 10 pašvaldības, tajā ir 400 dalībnieku. Tā darbojas trīs sektoros: zivsaimniecības, ekonomikas un politikas. Nauda paredzēta zivsaimniecības sektora nostiprināšanai, vides aizsardzībai, jūras vēsturisko objektu saglabāšanai, sadarbībai un vienlīdzības veicināšanai starp dažādām grupām, iedzīvotāju aktivizēšanai.

Projektu pieteikumus te atšķirībā no Latvijas var iesniegt visu gadu, bet izskata tos līdz 31. martam. Projekti, kas saņem vairāk punktu, saņem lielāku atbalstu. Nekāds limits vienam projektam nav noteikts (arī atšķirīgi no Latvijas), taču jāiekļaujas gada budžetā. Tos var iesniegt pašvaldības, biedrības, nodibinājumi un komersanti.

Kas jau paveikts? Baionas zivju pārdotava, astoņkāju produkcijas popularizēšana, sērīju ieguve un tirdzniecība, ķemmes gliemeņu audzēšana. Dzirdējām par iecerī pētīt delfīnus un vaļus, jūras putnus un gādāt par to aizsardzību.

Kalniešu vajadzības

Lauku attīstības grupu Galīcijā esot 31, iesaistītas 15 pašvaldību, kurās ir mazāk par 2000 iedzīvotāju. Ir 240 biedru – gan biedrības, gan dažādas interešu grupas (piemēram, vecāudis, kalnieši), gan iedzīvotāji individuāli –, kas darbojas kalnu, lauksaimniecības, zivju, publiskajā u.c. sektoros. *LEADER* esot iepriekšējo projektu turpinājums. Mērķi līdzīgi mūsējiem: vides, sociālā un ekonomiskā sektora attīstība, mazo un vidējo uzņēmumu stiprināšana, dabas un vēsturisko objektu aizsardzība, iedzīvotāju labklājības veicināšana, lai tie nebrauc prom uz lielajām pilsētām. Šai grupā projekti 2013. gadam jāiesniedz līdz 1. septembrim. Pieeja-

mā summa pieci miljoni 300 tūkstoši eiro.

Interesants bija kāda kalnu grupas pārstāvja stāsts. Izrādās, kalnu iedzīvotājiem ir savas grupas, kas pārstāv viņu intereses, jo kalniešu kopas neietilpst nevienā pašvaldībā. Šīs grupas tiek piesaistītas pie reģioniem, kur darbojas lauku attīstības grupas. Spāņi atzīst, ka pret kalniešu vajadzībām izturoties uzmanīgi, te atbalstīta, piemēram, aitu ganāmpulku veidošana, medus vākšana, mežu attīrīšana no kritošajiem kokiem (no tiem tiekot ražota biomas, kas noder apkurei) utt.

Lauku attīstības grupas pārstāve Eva stāstīja, ka, vērtējot iesniegtos projektus, raugoties, vai uzsvars likts uz attīstību un inovācijām. Nereti vairākas pašvaldības darbojas kopā, vienu projektu realizējot.

Abas grupas darbojas atsevišķi, bet ir kopīga padome, kas izskata projektus un lem, kurus atbalstīt, lai vienu un to pašu neatbalsta abās.

Atbalsta pašvaldības

Latvijas ciemiņiem interesēja, cik aktīvi ir vietējie iedzīvotāji. Izrādās – grupa, kas mūs uzņem, Galīcijā esot visaktīvākā: divos gados iesniegti 130 projekti, lai arī šīs rīcības grupas teritorija aizņemot tikai 5% Galīcijas platības, te no pieciem miljoniem dzīvojot 1,5 miljoni iedzīvotāju. 70% teritorijas Galīcijā aizņemot meži.

Vairākas reizes gadā tiekot rīkotas reklāmas kampaņas, biedrību atbalsta pašvaldības, jo tām arī tiekot savs labums. Piemēram, kad pašvaldībā bezdarbnieks atnākot uz darba meklēšanas aģentūru, viņam nereti varot piedāvāt vietu tieši kādā no jaunajiem, biedrības realizētajiem projektiem.

(Liepājas rajona partnerības EZF administratīvā vadītāja L. Laipeniece informēja, ka Latvijā darbojas

Tipisks pagalmiņš Baionā.

Skaisti te ir pat novembrī, un nav grūti iztēloties, kāda rosība valda atpūtas sezonā. Tālumā aiz līča redzama sala, ar ko baionieši lepojas, uz to braucot atpūtnieki no visas pasaules.

Par Liepājas rajona partnerību stāsta Līgita Laipeniece, par biedrību *Darīsim paši!* – kuldīdzinieks Klāvs Svilpe. Tulko kandavniece Elīna, kura mācās Latvijas Kultūras akadēmijā spāņu valodu un novembrī bija praksē.

40 vietējās rīcības grupu (VRG) un no tām 24 ir zivsaimniecības VRG. Un finansējums, kas no abiem Eiropas fondiem tiek piešķirts *LEADER* pasākumiem Latvijā, protams, ir daudz mazāks.)

Kivi un olīvas

Tominjo pašvaldībā Pondevedras provinces dienvidos apmeklējām kivi plantāciju, kas ir 100 ha liela, pastāv sešus gadus. Kivi sākot ražot trešajā gadā un turpinot 40 gadu. Ražība kļūstot arvien mazāka, bet augļi arvien kvalitatīvāki, mums pastāstīja agronome Edurne Sendra.

Derot ne pārāk karsta vasara, te arī esot apmēram 25 grādi karstākajā brīdī, bet ziemā nesniegot un ir ap 5–6 grādiem. Kivi parasti novāc novembra beigās, mēs pa nedēļu esam nokavējuši un nedabūjam pat pagaršot. Zemē mētājas vien iebojājušies un mazītiņi cieti augļi. Tos šķiro pēc izmēra plastmasas kastēs; ja vieglāks par 65 g, to atstāj. Jautājam par ķīmikālijām. Atbil-

de – izmantojot tikai augsnes uzlabošanai, bet ne augu apsmidzināšanai. Šeit jau piekto gadu ievērojot integrētās ražošanas metodes un tādas tehnoloģijas, kas nav kaitīgas apkārtējai videi.

Kivi esot daudz C vitamīna, tas veicinot gremošanu un tāpēc vajagot no rīta tukšā dūšā vienmēr apēst pa auglim. Uzņēmums kopā apsaimnieko ap 200 ha, un visa produkcija paliekot Spānijā, jo pašu saražoto pat nepietiekot, vēl ievēdot. No *LEADER* naudas te slejas jauns žogs, pirkti stādi un ierīkota laistīšanas iekārta.

Arī olīvu laukos atradām vairs tikai pa kādam auglim, kas aizkavējies. Tās novāc purinot, kad gatavas, – parasti oktobrī. Mērķis no hektāra esot novākt 10 tonnu, pagaidām iznākot septiņas. Visas novāktās olīvas tiekot pārstrādātas eļļā. No *LEADER* naudas te paredzētas iekārtas eļļas spiešanai, rafinēšanai un iepakojšanai.